

C-537/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. október 21.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Bundesfinanzhof (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. december 18.

Felperes és felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél:

L Fund

Alperes és ellenérdekű fél a felülvizsgálati eljárásban:

Finanzamt D

Az alapeljárás tárgya

Különleges ingatlanalap – Társasági adó – Belföldi és külföldi különleges ingatlanalap megkülönböztetése – Kizárólag a belföldi különleges ingatlanalap mentesítése a társasági adó alól – Eltérő bánásmód – Igazolás

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Ellentétes-e az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés 56. cikkével (jelenleg az Európai Unió működéséről szóló szerződés 63. cikke) az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében a kizárólag külföldi befektetőkkel rendelkező belföldi különleges ingatlanalapok mentesülnek a társasági adó alól, míg a kizárólag külföldi befektetőkkel rendelkező külföldi különleges

ingatlanalapokat a belföldön bérbeadásból szerzett jövedelmük után korlátozott társaságiadó-fizetési kötelezettség terheli?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

EUMSZ 63. cikk

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Körperschaftsteuergesetz (a társasági adóról szóló törvény, KStG), különösen az 1. § (1) bekezdésének 5. pontja és a 2. § 1. pontja;

Investmentsteuergesetz von 2004 (a befektetések adóztatásáról szóló, 2004. évi törvény, InvStG 2004), különösen a 4. § (2) bekezdésének hetedik mondata, a 11. § (1) bekezdésének első és második mondata, valamint a 15. § (2) bekezdésének második mondata.

Loi du 13 février 2007 relative aux fonds d'investissement spécialisés (a szakosodott befektetési alapokról szóló, 2007. február 13-i luxemburgi törvény)

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes szakosodott befektetési alap (fonds d'investissement spécialisé) formájában működő kollektív befektetési alap (fonds commun de placement), amelyet 2008 óta a szakosodott befektetési alapokról szóló, 2007. február 13-i luxemburgi törvény értelmében hozták létre, és amely a befektetési alapok felügyeletét ellátó Commission de Surveillance du Secteur Financier (pénzügyi felügyeleti hatóság, Luxemburgi Nagyhercegség; a továbbiakban: CSSF) ellenőrzése alatt áll. Sem a felperes székhelye, sem pedig központi ügyintézési helye nem Németországban található.
- 2 A szakosodott befektetési alap a CSSF által engedélyezett osztatlan közös vagyontömeg, amely a kockázatmegosztás elve alapján működik, és amelyet a befektetők közössége nevében egy alapkezelő társaság kezel. A befektetők felelőssége a megtakarításaikra korlátozódik, és a befektetők jogait a befektetési jegy testesíti meg (lásd a szakosodott befektetési alapokról szóló, 2007. február 13-i luxemburgi törvény 4. cikkét). Egy ilyen alap nem önálló jogalany.
- 3 Szakosodott befektetési alapként a felperes Luxemburgban a polgári jogi társaságok és a kereskedelmi társaságok által fizetendő tranzakciós adó, valamint a szakosodott befektetési alapokról szóló, 2007. február 13-i luxemburgi törvény 68. cikke szerinti jegyzési adó kivételével nem adóköteles. A felperes általi kifizetések Luxemburgban nem tartoznak a forrásadó hatálya alá, és külföldi illetőségű befektetők esetében nem adóköteles (lásd a szakosodott befektetési alapokról szóló, 2007. február 13-i luxemburgi törvény 66. cikkét).

- 4 A felperest tőzsdei jegyzés nélkül zárt ingatlanalapként hozták létre először tíz évre.
- 5 A felperes megszűnésekor a még nem értékesített összes ingatlanbefektetést értékesítik, az eladásból származó bevételeket pedig kifizetik a befektetésiigény-tulajdonosoknak. Az alapkezelő társaság számára tilos, hogy a portfóliót részben vagy egészben nem-pénzbeli eszközök felosztása formájában ossza fel a befektetésiigény-tulajdonosok között. Ennek megfelelően a befektetésiigény-tulajdonosok nem jogosultak arra, hogy a nem-pénzbeli eszközöket felosszák köztük. A felperes szerződéses időtartamának lejártát megelőzően a befektetésiigény-tulajdonosok nem jogosultak visszaváltásra.
- 6 A felperes két intézményi befektetővel rendelkezik, amelyeknek sem a székhelye, sem pedig központi ügyintézési helye nem Németországban található. Az alapot management társaság kezeli. A management társaság egy luxemburgi jog alapján 2008. március 25-én létrejött, a luxemburgi cégjegyzékbe bejegyzett, luxemburgi székhelyű korlátolt felelősségű társaság, amely a CSSF-től kapott engedélyt. A management társaság célja az alap létrehozása, kezelése és irányítása.
- 7 A management társaság 2008. március 31-i/2008. április 1-jei szerződéssel saját nevében, azonban alapkezelő társaságként eljárva a felperes érdekében ingatlanportfóliót vásárolt. Konkrétan 1241 németországi ingatlanról van szó, amelyeket a vásárlást követően bérbe adtak, illetve a későbbiekben részben értékesítettek.
- 8 Egyes említett ingatlanok bérbeadásából, illetve értékesítéséből a felperes 2008–2010 években bevételre tett szert.
- 9 2013 júliusában a felperes a 2008–2010-es időszak tekintetében korlátozott társaságiadó-kötelezettség figyelembevételével nyújtott be társasági adóbevallást. A felperes egyidejűleg azonban úgy nyilatkozott, hogy jogi álláspontja szerint német társasági adó fizetésére nem köteles.
- 10 Az alperes ezzel szemben a korlátozott társaságiadó-kötelezettségből indult ki, és társasági adót állapított meg. Az ez elleni kereset alapján eljáró Finanzgericht Münster (münsteri pénzügyi bíróság, Németország) a keresetet elutasító 2017. április 20-i ítéletében megerősítette az adóhatóság jogi álláspontját. Ezt követően a felperes a Bundesfinanzhof (szövetségi pénzügyi bíróság, Németország) előtt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 11 A nemzeti jog alapján a felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. A kérdést előterjesztő bíróság először bemutatja a külföldi befektetési alapok adózását, és kifejti, hogy a külföldi befektetési alapok csak akkor esnek – teljes körű vagy korlátozott – társaságiadó-kötelezettség alá, ha gazdasági és jogi felépítésük alapján – függetlenül az adott esetben külföldi jog alapján fennálló

- jogalanyiságtól – német társaságiadó-alanynak felelnek meg. A kérdést előterjesztő bíróság állandó ítélezési gyakorlata szerint a befektetési alapok a KStG 1. §-a (1) bekezdése 5. pontjának értelmében vett „egyéb magánjogi célvagyonnak” felelnek meg, és székhelyük vagy központi ügyintézési helyüknek megfelelően teljes körű vagy korlátozott társasági adókötelezettség alá esnek.
- 12 A nemzeti adójog az adózás céljából megkülönbözteti a külföldi és a belföldi alapokat, valamint a lakossági és a különleges alapokat.
 - 13 A belföldi alap megadóztatására az Investmentsteuergesetz (a befektetések adóztatásáról szóló törvény) alapján kerül sor. Az adóztatás e módját általában az jellemzi, hogy az alap a KStG 1. §-a (1) bekezdése 5. pontjának értelmében vett célvagyonnak, és ezáltal társaságiadó-alanynak minősül, azonban társaságiadó-alanyként mentesül a társasági adó alól (az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének első és második mondata). Ezen adómentesség rendszertanilag a befektető megadóztatásához kapcsolódik. Az alap adómentességével és a befektető ennek megfelelő megadóztatásával megvalósul az úgynevezett átláthatóság elve, amelynek megfelelően az adóval való egyszeri megterhelésre a befektető szintjén kerül sor. Az alap befektetője ezáltal közvetlen befektetőnek minősül. A befektető megadóztatásának biztosítása érdekében az alap szintjén forrásadó kiszabására kerül sor (az InvStG 2004 7. §-a).
 - 14 A különleges alap megadóztatása során a jogalkotó szintén az átláthatóság elvét követi. A belföldi különleges alap tehát az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján mentesül a társasági adó alól, és az adóztatás a befektetők szintjén történik. A különleges alap abban különbözik a lakossági alaptól, hogy az utóbbiban határozatlan számú, különböző befektető vesz részt, míg a különleges alap esetében kizárólag nem természetes személyek lehetnek befektetők (úgynevezett intézményi befektetők). A különleges alapokban gyakran csak egy vagy nagyon kevés olyan intézményi befektető vesz részt, amelyek tényleges befolyást gyakorolhatnak a befektetési döntésekre.
 - 15 A belföldi különleges ingatlanalap esetében az ingatlanokból származó bevételek megadóztatása szintén nem az alap, hanem a befektetők szintjén történik. A jogalkotó ezáltal a különleges ingatlanalap terén is megvalósította az átláthatóság elvét. Amennyiben a belföldi különleges ingatlanalap külföldi befektetőkkel rendelkezik, az alap belföldi bérbeadásból származó jövedelmét a külföldi befektetőknek kell közvetlenül (arányosan) korlátozottan adóköteles saját jövedelemként betudni. A külföldi befektető megadóztatásának biztosítása érdekében az alap szintjén forrásadó levonására vonatkozó kötelezettség keletkezik (az InvStG 2004 15. §-a (2) bekezdésének negyedik mondata). A német jogalkotó ingatlan fekvése szerinti államként az átláthatóság elvével és a forrásadó-kötelezettséggel biztosítja az adóztatási jogát a belföldi ingatlanokból származó bevételek vonatkozásában.
 - 16 Az átláthatóság elvét a jogalkotó azért alkalmazta, hogy az ingatlanszektorban visszaszorítsa a jogtalan adóelőnyök külföldi (nagy)befektetők általi

igénybevételét. Egy ilyen befektető ugyanis belföldi ingatlanokba való közvetlen befektetés esetében korlátozottan lenne adóköteles. Ezen adókötelezettséget a különleges ingatlanalapokba való befektetés esetében könnyedén meg lehetne kerülni.

- 17 Ennek megfelelően egy külföldi különleges ingatlanalap nem mentesül a társasági adókötelezettség alól (az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata). E mentesség – világos megfogalmazása miatt, amely szerint csak a belföldi befektetési alapok mentesülnek a társasági adó alól – a felperesre közvetlen nem alkalmazható. Az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdése második mondatának analógia útján történő alkalmazása a szándékosságot nélkülöző joghézag hiánya miatt kizárt. A jogalkotó tudatosan tett különbséget a belföldi és a külföldi befektetési alapok között.
- 18 E szabályozás azzal a következménnyel jár, hogy a külföldi különleges ingatlanalap maga adóköteles a Németországban fekvő ingatlanok bérbeadásából származó jövedelme után. A külföldi különleges ingatlanalap külföldi befektetőinek megadóztatására – és ezáltal a bérbeadásból származó jövedelmek kettős megadóztatására – ennek során egyébként nem kerül sor, mert az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jogszabályok a külföldi különleges ingatlanalap külföldi befektetői számára az alapból kapott kifizetések vonatkozásában nem írnak elő adókötelezettséget.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a felperesnek az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondatában foglalt adómentességből való kizárása az uniós joggal, különösen a tőke szabad mozgásával (az EUMSZ 63. cikk).
- 20 A bíróság a Bíróság 2012. május 10-i Santander Asset Management SGIIC és társai ítéletére (C-338/11–C-347/11, EU:C:2012:286), a 2014. április 10-i Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company ítéletére (C-190/12, EU:C:2014:249) és a 2018. június 21-i Fidelity Funds és társai ítéletére (C-480/16, EU:C:2018:480) hivatkozik, amelyeket azonban nem tart relevánsnak. A jelen ügyben ugyanis a korlátozott társaságiadó-kötelezettségnek a felperes által a bérbeadásból elért bevételei vonatkozásában történő megállapításával biztosítják azt, hogy e bevételeket az elhelyezkedés nemzetközi elvének megfelelően egyszer terheljék meg belföldi jövedelemadóval. Összehasonlítható belföldi illetőségű különleges ingatlanalap esetében a bérbeadásból származó belföldi bevételek egyszeri adóztatását a korlátozottan társaságiadó-köteles befektetők megadóztatásával biztosítják. Következésképpen az ingatlanbefektetés végeredményben ugyanolyan adóterhet visel, és felmerül a kérdés, hogy a külföldi illetőségű alapokat az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti adómentesség elmaradása ténylegesen visszatartja-e attól, hogy belföldi ingatlanokba fektessenek.
- 21 Továbbá a kérdést előterjesztő bíróság szerint nem túl valószínű, hogy a belföldi befektető ténylegesen eltántorítható attól, hogy a nem adómentes, hanem

korlátozottan társaságiadó-köteles külföldi alapok befektetési jegyeit vásárolja meg. Kétségtelen, hogy e befektetői csoport esetében a korlátozottan társaságiadó-köteles külföldi alapok szintjén fennálló adóteherhez még hozzáadódik az alapokból való kifizetésben részesülő, teljes körűen társaságiadó-köteles befektető jövedelemadója is. E kettős terhet azonban az InvStG 2004 4. §-a (2) bekezdésének hetedik mondata szerinti beszámítási lehetőség révén elkerülik. Lényegesebb, hogy a lakossági alap lényegesen különbözik a különleges alaptól. Utóbbi esetében az intézményi befektetők erősen körülhatárolt köre vagy csak egyetlen befektető – meghatározott befektetési célpontba való általa tervezett befektetés érdekében – veszi befektetési eszközként igénybe ezen alapot. A befektetői kör ilyen jellegű kizárólagossága esetében az esetleges belföldi intézményi befektetőknek az alapszabadság korlátozásának vizsgálatakor való figyelembe vétele pusztán elméleti, és ezáltal elhanyagolható lehetőségnek tűnhet.

- 22 Kérdéses továbbá, hogy az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének első és második mondata által előidézett eltérő bánásmód olyan helyzetekre vonatkozik-e, amelyek egymással objektíve összehasonlíthatók. A fentiekben említett ítélkezési gyakorlatban a Bíróság az összehasonlíthatóság értékelésekor kizárólag az alapok szintjét vizsgálta, a befektetők adójogi helyzetét nem vette figyelembe, a belföldi és nem belföldi illetőségű alapok összehasonlíthatóságát pedig minden esetben elfogadta.
- 23 A Bíróság mindazonáltal azt is kimondta, hogy az összehasonlíthatóság értékelésekor az alap szintjét el kell hagyni, és kivételesen a befektető adójogi helyzetét is figyelembe kell venni, ha a törvényi adószabályozás az alap szintjén az adómentességet azon feltételnek rendelte alá, hogy az alap összes nyereségét fel kell osztani a befektetési jegy-tulajdonosai között, annak érdekében, hogy az ezen alapokon keresztül szerzett befektetési jövedelmek adóterhét közelítsék az egyének közvetlen befektetéseinek adóterhéhez (2012. május 10-i Santander Asset Management SGIIC és társai ítélet, C-338/11–C-347/11, EU:C:2012:286, 40. pont). A jelen ügyben a német jogalkotó ugyan nem írt elő ilyen teljes felosztást, a bérbeadásból származó jövedelmek külföldi befektetőknek való, az InvStG 2004 15. §-a (2) bekezdésének második mondata által lehetővé tett közvetlen betudása, és e jövedelmek korlátozott társaságiadó-kötelezettségének kifejezett előírása jóval meghaladja a teljes (előírt) felosztás hatását. E hatás különös módon juttatja kifejezésre, hogy az alap adójogi helyzete kizárólag annyiban releváns, amennyiben különleges ingatlanalapnak való minősítése a kérdés, egyébként a befektető helyzetét kell kötelezően figyelembe venni. Mivel az ingatlanokból származó jövedelmek megadóztatása ezáltal nem az alap szintjétől, hanem a befektetők illetőségétől függ, ez a helyzetek összehasonlíthatósága ellen szólhat.
- 24 Kétséges továbbá, hogy a nyomós közérdek igazolhatja-e az InvStG 2004 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabályozást. A Bíróság a fentiekben említett három ítéletben kifejtette, hogy ha valamely tagállam úgy döntött, hogy nem adóztatja a belföldi illetőségű kedvezményezett alapok belföldi eredetű

osztalékait, nem hivatkozhat a tagállamok között megosztott adóztatási joghatóság egyensúlyának megőrzéséhez fűződő követelményre a külföldi illetőségű kedvezményezett alapok ilyen jövedelmei adóztatásának igazolása érdekében.

- 25 Első látására ez amellet szól, hogy az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata által a belföldi illetőségű alapoknak biztosított adómentesség nem igazolható az adóztatási joghatóság tagállamok közötti kiegyensúlyozott megosztásának tiszteletben tartásával. Mindazonáltal e tekintetben a jelen ügy jogi és ténybeli sajátosságai eltérő értékeléshez is vezethetnek.
- 26 A német jogalkotó azzal, hogy megtagadja az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti adómentességet, és azzal, hogy a korlátozott társaságiadó-kötelezettséget a felperessel szemben arra alapozza, hogy a belföldi bérbeadásból származó jövedelmek tekintetében nem belföldi illetőségű különleges ingatlanalaprak minősül, adóztatási jogát az ingatlan elhelyezkedése szerinti államként érvényesti. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) modellegyezménye 6. cikkének (1) bekezdése is az ingatlan elhelyezkedése szerinti államnak biztosít jogot az ingatlanokból származó jövedelmek megadóztatására. A Bíróság által elbírált ügyekben az alap jövedelmeinek jellege is szerepet játszott e tekintetében az igazolás vizsgálata során, mivel a Bíróság arra utalt, hogy már az osztalékfizető tőkeegyesítő társaság szintjén jövedelemadó terheli az alaptól kapott osztalékbevételeket (2018. június 21-i Fidelity Funds és társai ítélet, C-480/16, EU:C:2018:480, 72. pont). Ilyen előzetes adóteherrel a bérbeadásból származó, felperes által kapott jövedelmek esetében nincs szó.
- 27 A külföldi befektetőkkel rendelkező külföldi alap esetében figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az ingatlan elhelyezkedése szerinti állam adóztatási joga az alap szintjén történő adóztatás nélkül nem biztosítható a belföldi bérbeadásból származó jövedelmek tekintetében. Egy belföldi illetőségű alap ugyanis köteles a forrásadót levonni, amely révén biztosítható a külföldi befektetők megadóztatása; a nem belföldi illetőségű alap esetében azonban ez nem lehetséges. Az osztalékjövedelmektől eltérően a bérbeadásból származó jövedelmek (előzetes) megadóztatására sem kerül sor.
- 28 Végezetül a felperesnek az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondatában előírt adómentességből való kizárása igazolható lehetne az adórendszer koherenciájának megőrzése érdekében.
- 29 A Bíróságnak az alapokkal kapcsolatban kidolgozott ítélkezési gyakorlata az ilyen igazolásra alapított érvek helytállóságához megköveteli, hogy közvetlen kapcsolat legyen megállapítható az adott adókedvezmény és az e kedvezménynek valamely meghatározott adóteherrel történő kiegyenlítése között, és e kapcsolat közvetlen jellegét a szóban forgó szabályozás által követett célra tekintettel kell megállapítani.

- 30 Az ilyen közvetlen kapcsolat a jelenlegihez hasonló ügyben abban nyilvánulhat meg, hogy a belföldi különleges ingatlanalap adómentességét kiegyenlíti a külföldi intézményi befektetők közvetlen megadóztatása.
- 31 Ezt követően még azt kell vizsgálni, hogy az adómentességnek a külföldi különleges ingatlanalappal szembeni megtagadása nem lépi-e túl a befektetések megadóztatása németországi rendszere koherenciájának biztosításához szükséges mértéket.
- 32 Ha a Bíróság által a 2018. június 21-i Fidelity Funds és társai ítéletben (C-480/16, EU:C:2018:480, 84. pont) szereplő okfejtést a német adórendszerre alkalmazzuk, akkor annak lesz jelentősége, hogy azok a nem belföldi illetőségű befektetési alapok, amelyek számára az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti adómentesség nem biztosított, és amelyeknek ezért német társasági adót kell fizetniük, bizonyítják-e, hogy a német társasági adónak megfelelő adót fizetnek. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint ilyen bizonyíték a jelenlegihez hasonló ügyben nem terjeszthető elő, mivel a felperes luxemburgi különleges ingatlanalapként Luxemburgban az általa Németországban bérbeadásból elért jövedelmei után sem (saját) jövedelemadót nem köteles fizetni, sem forrásadót nem köteles levonni.
- 33 Továbbá a Bíróság a 2018. június 21-i Fidelity Funds és társai ítéletben (C-480/16, EU:C:2018:480, 85. pont) megállapította, hogy annak megtagadása, hogy a Dániában illetőséggel nem rendelkező alapok dán forrásadó alóli mentességben részesüljenek, a dán illetőségű befektetőknek fizetett osztalék többszörös adóztatásához vezet, ami épp ellentétes a nemzeti szabályozásban kitűzött céllal.
- 34 Ha e megállapításokat a német adórendszer viszonyaira is alkalmazzuk, akkor annak lesz jelentősége, hogy annak megtagadása, hogy a nem Németországban illetőséggel rendelkező alapok az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti adómentességben részesüljenek, a német illetőségű befektetőknek fizetett jövedelem többszörös adóztatásához vezet-e. Ebben az összefüggésben azonban ismét a jelen ügy jogi és ténybeli sajátosságaira kell utalni. Egyrészt az említett belföldi befektetők esetében a kettős adóterhet az InvStG 2004 4. §-a (2) bekezdésének hetedik mondatában előírt beszámítási lehetőség kerüli el. Másrészt a felperes külföldi alapként ugyan nem részesülhet az InvStG 2004 11. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti társaságiadó-mentességben, azonban nem rendelkezik egyetlen olyan német illetőségű befektetővel, akik esetében az ingatlanból származó jövedelmek (elsőként az alapok szintjén, majd a befektetők szintjén történő) többszörös adóztatására kerülhetne sor. Zárt különleges alapként folytatott tevékenysége sem azon alapul, hogy ilyen befektetőket vonjon be. Az ilyen alap mögött ugyanis jellemzően kis számú olyan intézményi befektetők zárt köre áll, amelyeknek egybeesnek az arra vonatkozó érdekei, hogy az alapot saját befektetéseikhez eszközként vegyék igénybe.